

ZPRÁVA BIOLOGICKÉ SKUPINY

Srovnání ekosystémů Slavkovského a Českého lesa

Jakub Mrázek

výzkum krytosemenných rostlin
porovnání obou ekosystémů, prognóza budoucího vývoje

Vojtěch Barták

výzkum bezobratlých

Lenka Musilová

výzkum výskytu stromů a kapradorostů.

David Pechatý

půdní výzkum

Jakub Urban

výzkum obratlovců, hustota stromů
výskyt bolševníku mezi Lázněmi Kynžvart a Kladskou

Martin Tomášek

výzkum lišejníků

Výzkum výskytu krytosemenných rostlin a návaznosti ekosystémů

Cílem výzkumu bylo zjistit výskyt krytosemenných rostlin v dané oblasti a na základě výzkumů provést prognózu vývoje v minulosti a budoucího vývoje z hlediska ekosystémů.

METODIKA PRÁCE

Přímým pozorováním získat výsledky výskytu krytosemenných rostlin a na základě výzkumů provést syntézu.

VÝSLEDKY PRÁCE

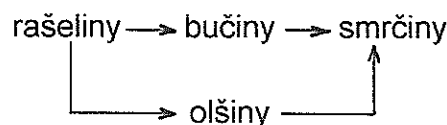
Zhruba 80% současného pokryvu ve zkoumané oblasti tvoří smrkové monokultury. Tyto monokultury jsou po rostlinné stránce velmi chudé (ve srovnání s ekosystémy s přirozeným vývojem: rašeliny; bučiny; olšiny).

V keřovém patře, pokud pomineme mladé smrky, jsou pouze dva významné druhy: *bez černý a jeřáb*, přičemž procento pokryvu je velmi malé (asi 20%). Z bylinného patra je to při srovnání s olšinami nebo rašeliništi ještě horší. Vyskytují se zde zejména tyto druhy: *válečka prápořitá, metlička křivolaká, sedmikvítek evropský, starček hajní, brusnice borůvka*; ovšem málokdy takto kompletně zastoupeny.

V ekosystémech s přirozeným vývojem je bylinné patro mnohem rozvinutější, a to jak do počtu druhů, tak do pokryvnosti.

Dalšími body k zařazení ekosystému bylo jeho stáří, poloha, nadmořská výška, počet druhů a typy lišejníků, kterými se zabývá jiná část této zprávy.

Z těchto výzkumů vyplývá seřazení původnosti zhruba takto:

Ve vývojové řadě stojí na prvním místě *rašeliny*, další přicházejí *bučiny*, jejichž nástup souvisí pravděpodobně s vysoušením rašelin.

Olšiny se rozšiřují později (po ustálení teplot) v rozvodněných nížinách.

Nástup *smrků* souvisí až s umělým vysazováním těchto ekosystémů člověkem. Podle našeho zjištění probíhalo od 17. století.

Všechny ekosystémy kromě smrkové monokultury jsou poměrně stabilní díky vyvážené rozmanitosti druhů.

Narychlo přivezené a vysázené smrky jsou stabilní podstatně méně. Existují dvě vzájemně se propojující teorie:

1) Nedostatek rostlinných druhů způsobuje, že při jakýchkoliv problémech ekologického rázu se smrková monokultura není schopná udržet, protože má málo záchytných bodů.

2) Ve smrkové monokultuře, která není v naší zeměpisné šířce původní, chybí ostatní

části ekosystému smrčin (rostliny, živočichové) nutné pro jeho správnou funkci. Druhy k nám nebyly dovezené nebo se neuchytily kvůli nevhodným nebo jiným podmínkám.

ZÁVĚR

Smrčiny jsou velmi nestabilní a je pravděpodobné jejich zhroucení do 50ti let. Jednotlivé ekosystémy by se měly (pokud vůbec) vysazovat smíšené (*buky, duby, smrky, olše*) a postupně (nejdříve louka, potom březový háj, pak smrky, poté buky atd.) Tím bychom dosáhli rozmanitého a stabilního ekosystému.

Jakub Mrázek

Výzkum výskytu bezobratlých

Cílem výzkumu bylo zapsat a zpracovat výskyt bezobratlých v oblasti Českého lesa a Slavkovského lesa.

METODIKA PRÁCE

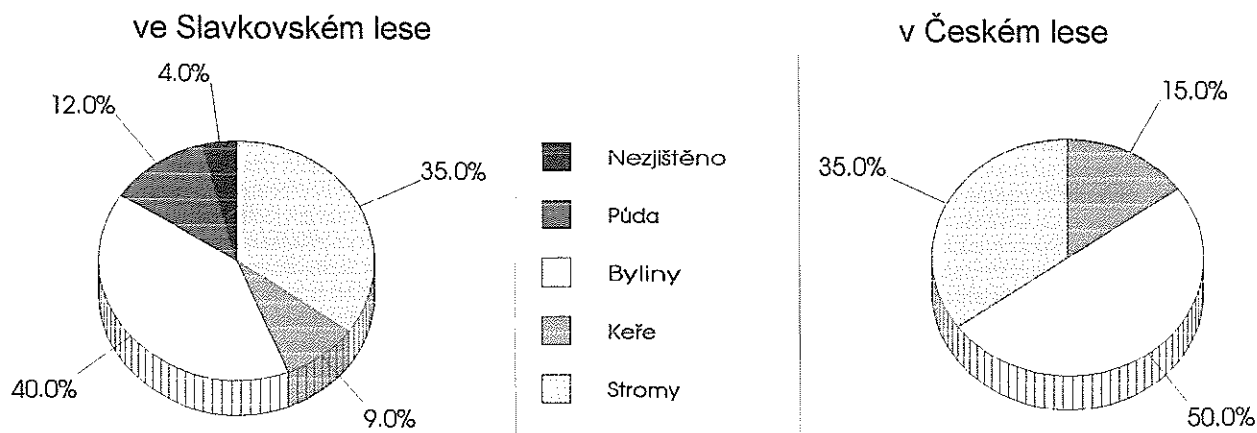
Při návštěvě ekosystému byly zjišťovány druhy bezobratlých a zapisovány do tabulek.

VÝSLEDKY PRÁCE

Bylo zjištěno že v Českém lese je asi třikrát více druhů a v mnohem větším počtu než ve Slavkovském. Ekosystémy s největším počtem bezobratlých jsou louka a rašeliniště, ve kterých se vyskytuje nejvíce druhů měkkýšů, hlavně plžů. Z nich hlavně *plzák hnědý* a *zemounek lesklý*. Nejvíce plžů se ovšem vyskytuje v olšových ekosystémech podél rozvodněných potoků.

Nejméně pozornosti bylo věnováno okřídlenému hmyzu, protože může přelétat z jednoho ekosystému na druhý; je tedy středem omylu celého výzkumu. Nejvíce druhů bezobratlých bylo zjištěno v kůře a na listech stromů.

Nejvíce druhů bezobratlých se váže:

TEORIE VÝVOJE BEZOBRATLÝCH

Bujný život v kůře stromů i ve vzduchu v hodně kyselém prostředí se začal s ustupováním bažin měnit. Začínají ustupovat měkkýši a v bučinách se uplatňuje spíše drobný hmyz, zejména brouci.

Postupem času přicházejí znovu měkkýši a začínají si zvykat na menší množství vody. Začíná se rozšiřovat dřevokazný hmyz. Přicházejí první zásahy člověka a rumištní porost, s ním pravděpodobně borovice a mravenci.

Začíná se opět snižovat populace měkkýšů. Vzniklé louky jsou sídlištěm mnoha motýlů a různých druhů rovnokřídlého hmyzu.

Další zásahy člověka spočívají ve vysazování smrkových monokultur, které přitahují velmi mnoho škůdců. Jinak jsou vzniklé monokultury na bezobratlé velmi chudé.

Vojtěch Barták

Výzkum výskytu stromů a kaprad'orostů

Mým cílem bylo sledovat výskyt stromů a kaprad'orostů v Českém a Slavkovském lese.

METODIKA PRÁCE

Na základě přímého pozorování jednotlivých ekosystémů byly provedeny jednotlivé výpočty a celkové syntézy.

ČESKÝ LES

Z tohoto výzkumu bylo zjištěno, že v Českém lese se vyskytují hlavně tyto rostliny:

- smrk - 35% a to v bučině a smíšeném lese
- buk - 20% a to v bučině a ve smíšeném lese
- dub - 14% a to ve smíšeném lese
- jedle - 1% a to ve smíšeném lese se smrkem a modřínem
- modřín - 10% a to ve smíšeném lese se smrkem nebo v modřínovém lese, ale to jen ojediněle
- borovice - 4% a to ve smrko-borovicovém lese a ve smíšeném lese, ale to jen ojediněle
- javor - 2% a to ve smíšeném lese
- jírovec - 2% a to ve smíšeném lese (listnatém)
- olše - 9% a to s modřínem a smrkem v jednom ekosystému
- habr - 2% a to ve smíšeném lese
- lípa - 1% a to ve smíšeném lese
- kaprad' hřebenitá - 60% a to na vlhkých místech

Ve smíšeném lese se vyskytují dub, buk, lípa, habr, olše, kaštan, modřín, javor, jedle, a to vše roste na středně až více vlhkých místech. Ve smrkové monokultuře se vyskytuje

smrk na středně vlhkých místech.

SLAVKOVSKÝ LES

Z tohoto výzkumu bylo zjištěno, že v oblasti Slavkovský les se vyskytují tyto rostliny:

- kaprad' hřebenitá - 70% a to v mokřinách a u potoků
- smrk - 80% a to ve smrkové monokultuře
- buk - 2% a to ve smíšeném lese s olší a borovicí
- borovice - 10% a to ve smíšeném lese
- jedle - 3% a to ve smíšeném lese se smrkou
- olše - 15% a to ve smíšeném lese a mokřinách
- přeslička lesní a rolní - v mokřinách

Smrk se vyskytuje na suchých místech. Olše se objevují u mokřin.

ZÁVĚR

Po vysazení smrků začaly ustupovat listnaté stromy. Smrk, který je v normálních podmínkách neagresivní, v dnešní době převládá na většině území Českého a Slavkovského lesa.

Lenka Musilová

Půdní výzkum

Cílem mého výzkumu bylo prozkoumat v Českém a Slavkovském lese půdu v jednotlivých ekosystémech a pak porovnat, čím se oba dva lesy liší.

METODIKA PRÁCE

Byla taková, že pH měřičem byla změřena kyselost půdy a potom lopatkou vyhrabaná do 30-40 cm. Díky tomu bylo zjištěno složení půdy a vodnatost.

ZÁVĚR

Bažiny jsou nejkyselější, mají kyselost 4 a méně. Potom je smrk ztepilý a metlička křivolaká, ty mají kyselost kolem 5, a dále je tráva, javor a olše - mají kyselost 5,5 a potom louky a duby, ty mají kyselost kolem 6, modřín, borovice a jedle mají kyselost kolem 6,5, u buku bylo naměřeno i 6,9 (je myšlena půda v okolí stromu).

Podle sledování závisí pH na nadmořské výšce pouze nepřímo. Na nadmořské výšce závisí skladba rostlinstva a jak je patrné z předchozího výzkumu, na té je závislé pH půdy.

Celkové srovnání pH: v oblasti Český les je pH o 0,5 stupně nižší než v oblasti Slavkovský les.

Zjištěné údaje obsahuje následující tabulka.

David Pechatý

ČESKÝ LES

Ekosystém	Průměrná hodnota pH	Místní rozdíl pH	Kyselost vody (pH)	Půda (mocnost vrstvy půdy v cm)
Smrková monokultura	5,5	jehličí 6 rašeliny 5,2 tráva 5	2 - 3	hrabanka (8) černá zem (5) hnědá zem
Rašeliny	4,5	žádné	4 - 5	černá zem
Olše	6	volně u stromu 5,2	3	hnědá zem
Bučina	6	žádné	2 - 3	černá zem (10) hnědá zem

SLAVKOVSKÝ LES

Ekosystém	Průměrná hodnota pH	Místní rozdíl pH	Kyselost vody (pH)	Půda (mocnost vrstvy půdy v cm)
Borovice	6,3	žádné	3	hnědá zem
Olše	5,3	dál od cesty pH i 5; 5,7	3	hnědá zem
Smíšený les	6	smrk 5,2 buk 6,5 tráva 5,5 dub 6 javor 5,2 modřín 6,5	3	černá zem
Rašeliny	4,5	žádné	5	černá zem

Výzkum obratlovců, hustoty stromů a výskytu bolševníku

Jedním úkolem na expedici bylo zjistit, jací obratlovci se pohybují v jednotlivých ekosystémech Českého a Slavkovského lesa. Dalším úkolem bylo změřit hustotu stromů v jednotlivých ekosystémech Českého a Slavkovského lesa.

METODIKA PRÁCE

Výzkum proběhl určováním výkalů, vývržků (u dravců) a různých stop.

U ptáků je to ještě těžší, protože z výkalů se to nepozná, tak už zbývá jenom podle vý-

vršků, skořápek vajec a hnízd.

Ještě k hustotě stromů. Ta se dělala tím způsobem, že se odkrokovalo 15x15 kroků a uvnitř tohoto pomyslného čtverce se spočítaly všechny zdravé stromy (stromy napadené škůdlem se také počítají) nad 3 m výšky. Výsledek je hustota.

Dalším úkolem bylo měření výšky stromů.

VÝSLEDKY PRÁCE

Jednotliví obratlovci se vyskytují:

srna, liška obecná, veverka obecná, kuna lesní, jezevec lesní, králík divoký, zajíc polní.

Další úkol bylo pozorovat výskyt bolševníků, přivezených knížetem Metternichem. Mapoval se úsek mezi Lázněmi Kynžvart a Kladskou. Výsledky byly, že se bolševníky vyskytují maximálně 10 m od silnice (na jednom místě 15 m). Bolševníky se vyskytují na sluníčku a ve velkých plochách a celkem se nevyskytují na svahu.

Jakub Urban

Výzkum lišejníků

Cílem výzkumu bylo zjistit, ve kterém ekosystému se vyskytuje jaký lišejník a proč.

ÚKOL

Zjistit co nejvíce druhů lišejníků v oblasti Českého a Slavkovského lesa a učinit jejich srovnání.

METODIKA PRÁCE

Při návštěvě každého ekosystému byl učiněn důkladný průzkum výskytu lišejníků (byl zakreslen a zapsán).

VÝZKUM

70% veškerých lišejníků roste na listnatých stromech (*terčovka, dutohlávka*). 20% na jehličnanech a 10% na kamenech.

ZÁVĚR

Lišejníky jsou vázané na vlhkost ovzduší. Další údaje obsahuje následující tabulka.

Martin Tomášek

Druh	Výskyt	Ekosystém	pH půdy	Ukazatel
TERČOVKA	Balbínův pramen Smrková monokultura Lysina Olšové mokřiny Doubrava Střední vrch U Kapličky Rozcestí u zelené	Bučiny Smíšené lesy Olšiny Rašeliny	viz Záznam o půdě	Terčovka tvoří 70% všech lišejníků
LECANORA	Balbínův pramen Lysina Chráněná bučina Střední vrch Boršengrýn U Kapličky	Lysina Smrková monokultura Bučina Smíšené lesy (kůra mrtvých i živých stromů)	viz záznam o půdě	Lecanora tvoří 15% všech lišejníků
DUTOHLÁVKA	Lysina Olšové mokřiny Střední vrch U Kapličky	Bažiny Olšiny Smíšené lesy	viz záznam o půdě	Dutohlávka tvoří 10% všech lišejníků
XANTORIA	U Kapličky Dolní Žandov Kladská	Smíšené lesy Vesnice	viz záznam o půdě	Xantoria tvoří 5% všech lišejníků

Srovnání oblasti Český les a Slavkovský les

CÍL

Na základě botanického a zoologického pozorování provést srovnání jednotlivých částí.

METODIKA PRÁCE

Provést přímé zoologické a botanické pozorování a syntézu na jednotlivých ekosystémech a na základě těchto výsledků provést srovnání obou oblastí.

VÝSLEDKY VÝZKUMU

V oblasti Český les se nalézají tyto typy ekosystémů:

- Smrková monokultura
- Smíšený dubo-modřínový les
- Borový les
- Smíšený les (*javor, jeřáb, smrk, borovice*)
- Luční ekosystémy
- Smíšený les (*modřín, bříza, javor, kaštan, dub*)

Bučina
Olšina

V oblasti Slavkovský les tyto ekosystémy:

Rašeliniště
Jedlový les
Bučina
Smrková monokultura
Smíšený les (*borovice, smrk, buk, olše, jeřáb*)
Olšina
Smíšený les (*buk, smrk*)

Oblast Slavkovského lesa je celkově původnější a druhově bohatší než Český les. Vyšší nadmořská výška také působí na květenu a rostlinstvo vůbec. V oblasti Slavkovského lesa můžeme také najít původní ekosystémy, dnes již prakticky neexistující v oblasti Český les (rašeliny, bučiny).

Jakub Mrázek

Srovnání obou oblastí je patrné z následujících tabulek.

Tab. č. 1 - Půda		
Název	Český les	Slavkovský les
Hrabanka černá	SL	O, R, P (B)
Hrabanka hnědá	O, B, L, SL, SM	SL, SM, O
Černá zem, hnědá zem		J, SM, SL, R, B
Černá zem, jíl	P (SM - L), B	
Hnědá zem, jíl		O
Kyselost půdy (pH)		
4,5	R	R
5	O, L, SM	SM
5,5	O, R, SM	R
6	BR, SM	B, SM, O
6,5	BR, L, SL	O, B, J, SM, SL

Tab. č. 2 - Lišejníky		
Název	Český les	Slavkovský les
Terčovka	O, L, SL, J	O, SL, SM, R, B
Dutohlávka	L, SM, SL	R, O, B
Lecanora	SM, SL	SM, SL, R, B
Xantoriaea	SM, SL, vesnice	

Tab. č. 3 - Byliny		
Název	Český les	Slavkovský les
Zvonek luční	L	
Pcháč	L	
Kokořík	SL, L	
Podběl	L	
Kopřiva dvoudomá	SL, L	SL, O
Ostřice jarní	O	J, O, P (SM - B), P (SM - O)
Sléz přehlížený		B, P (SM - O)
Blatouch bahenní	O	O, P (SM - O)
Devětsil lékařský		P (SM - O)
Pryskyřník prudký	O	SM, P (SM - O)
Válečka prapořitá	BR, L	P (SM - B)
Šťavel kyselý	BR	B, SM, O, P (SM - B)
Pstroček dvoulistý		SM, P (SM - B)
Kaprad' hrálovitá	SL, O, BR	O
Kaprad' samec	SL	
Přeslička lesní		O
Přeslička rolní	O	O
Vraní oko čtyřlisté		B, O
Starček hajní	SL, O	B, J, SM, O
Šalvěj		O
Svízel	SL	B, O
Sedmikvítek evropský		J, SM, SL
Metlička křivolaká	SM, P (D - M), BR, SL, B	SM
Šťovík	BR	SM
Lipnice hajní	SL, B	SM
Suchopýr		R
Pomněnky	O	
Sítina	O	
Netýkavka	SL	
Kakost smrdutý	SL	B
Jahodník	P (D - M)	
Kopytník evropský		B
Skřípina lesní		P (SM - O)

Tab. č 4 - Dřeviny		
Název	Český les	Slavkovský les
Vřes	L	
Brusnice borůvka	SM, SL, BR, P (O - R)	R, J, SM
Brusnice brusinka	BR	R
Maliník	SL	J, SM, O
Ostružiník	O	
Dub	M + listnaté stromy	P (SM - O)
Buk	M + listnaté stromy	P (SM - B), B
Habr	SL	
Jedle		L + J
Smrk	SM, SL	SM, SL, P (SM - O), P (SM - B), R
Bříza		P (SM - O)
Líska		O
Jasan		P (SM - O)
Borovice	SL, BR + B	Smrčina + borovice
Lípa	SL	
Modřín	M, M + smrk	SM + modřín
Olše	O, BR, B	O, P (SM - O)
Vrba		P (SM - O)
Javor	M + listnaté stromy	B
Jírovec	M + listnaté stromy	
Jeřáb	SL	SL, B, O

Tab. č. 5 - Obratlovci		
Název	Český les	Slavkovský les
Srna	SM, O, R, BR, B, D, J, SL, L	SM, O, R, BR, B, D, J, SL, L
Veverka obecná	SM, M, BR, J	SM, BR, J
Kuna lesní	SM, O, BR, B, D, J, SL, L	SM, O, BR, B, D, J, SL, L
Jezevec lesní	L (a okolí)	
Zajíc polní	(SM), M, O BR, B, D, J, SL	(SM), O, BR, B, D, J, SL
Králík divoký	(SM), M, O BR, B, D, J, SL	(SM), O, BR, B, D, J, SL
Liška obecná	SM, M, O, R, BR, B, D, J, SL, L	SM, M, O, R, BR, B, D, J, SL, L
Prase divoké	SM, O, R, BR, B, D, J, SL, L	SM, O, R, BR, B, D, J, SL, L
Káně lesní	Všude (hlavně louky)	SM, O, R, BR, B, D, J, SL, L
Kukačka	Všude	SM, O, R, BR, B, D, J, SL, L
Sýček	Všude (hlavně smrčiny)	SM, O, R, BR, B, D, J, SL, L
Datel	Všude	SM, O, R, BR, B, D, J, SL, L
Zmije	L	SM, O, R, BR, B, D, J, SL, L

Legenda k tabulkám:

B	- bučina
BR	- borový háj
D	- dubový les
J	- jedlový háj
L	- louka
M	- modřínový les
O	- olšový háj
P (např. D - M)	- přechod mezi dubovým a modřínovým lesem
R	- rašeliniště
SL	- smíšený les
SM	- smrková monokultura